

УДК 336.6:658.15

М.В. Шашина, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

Р.С. Седун, студент кафедри економіки та підприємництва
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

М.В. Шашина, к.э.н., доцент, доцент кафедры экономики и предпринимательства,
Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

Р.С. Седун, студент, кафедра экономики и предпринимательства
Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт»

МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

M.V. Shashyna, PhD of Economic sciences, associated professor, associated professor of Economics of
enterprise Department,

National technical university of Ukraine "Kyiv polytechnic institute"

R.S. Sedun, student, Economics of enterprise Department,

National technical university of Ukraine "Kyiv polytechnic institute"

THE METHODS OF PROFIT MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

У даній статті розглядаються основні методи управління прибутком підприємства, дається їх детальна характеристика. Аналізуються економічні, організаційно розподільні та соціально-психологічні методи. Також приділяється увага процесам забезпечення ефективного управління прибутком підприємства і виділяються вимоги, що дозволяють удосконалювати даний процес. Прибуток визначено головною рушійною силою ринкової економіки, основним спонукальним мотивом діяльності підприємця, що надає опосередкований вплив на добробут персоналу. Висока роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначають необхідність ефективного і безперервного управління нею. Управління прибутком, має представляти собою процес вироблення та прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах її формування, розподілу і використання.

В данной статье рассматриваются основные методы управления прибылью предприятия, дается их более детальная характеристика. Анализируются экономические, организационные, распределительные и социально-психологические методы. Также уделяется внимание процессам обеспечения эффективного управления прибылью предприятия и определяются требования, что позволяют усовершенствовать данный процесс. Прибыль определена главной движущей силой рыночной экономики, основным побудительным мотивом деятельности предпринимателя, что оказывает опосредованное влияние на благосостояние персонала. Высокая роль прибыли в развитии предприятия и обеспечении интересов его собственников и персонала определяют необходимость эффективного и непрерывного управления ею. Управления прибылью, должна представлять собой процесс выработки и принятия управленческих решений по всем основным аспектам ее формирования, распределения и использования.

In the article considered main methods of profit management of enterprise and given detailed characteristics. The article analyzes economic, distributive and social-psychological methods. Also, attention is focused to the process of ensuring the effective management of a profit of enterprise are determined by the requirements which allow to improve this process. Profit is the main driving force of the market economy, the main motive of an entrepreneur's activity that has an indirect impact on staff welfare. High profits role in the development of pdprimstvo promoting the interests of its owners and staff determine the need for effective and continuous management. Of profit management, should be a process of development and making managerial decisions on all major aspects of its formation, distribution and use.

Ключові слова: прибуток, управління прибутком підприємства, економічні методи, управлінські рішення, персонал.

Ключевые слова: прибыль, управление прибылью предприятия, экономические методы, управленческие решения, персонал.

Keywords: revenue, profit management of the enterprise, economic methods, management, staff.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах розвитку ринкових відносин ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств пов'язана з раціональним формуванням та розподілом фінансових ресурсів з метою досягнення високих фінансових результатів. Враховуючи різні аспекти планування діяльності підприємства, найважливішим є процес управління прибутком, як процес дослідження і прийняття управлінських рішень за усіма основними аспектами його формування, розподілу і використання.

У сучасних умовах трансформаційної економіки відбуваються зміни, що впливають на підходи до управління підприємством. Ці зміни відображають нову роль прибутку для діяльності підприємства. Для ефективного управління підприємством у цілому й таким важливим показником як прибуток, зокрема, необхідне удосконалення існуючих інструментів управління, а також розробка нових методів, що відповідають сучасним економічним умовам діяльності українських підприємств. Ступінь адекватності системи управління прибутком в реальній дійсності значною мірою залежить від того, наскільки дієвими є методи управління прибутком підприємства.

Отже, значна роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників та персоналу, а також держави визначають необхідність дослідження питань ефективного управління прибутком підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичні й практичні основи та методи управління прибутком розглядаються у роботах Й. О. Бланка, В. М. Опаріна, А. М. Поддєрьогіна, М. І. Баканова, В. В. Ковальова, Ю. Бріггема і ін. вітчизняних й закордонних дослідників.

Ці вчені зробили значний внесок в область управління прибутком, однак, недостатньо освітленим залишається питання управління прибутком у системі фінансового

менеджменту підприємства і його взаємозв'язок з іншими функціями й підсистемами фінансового управління.

Постановка завдання. Метою статті є подальша розробка рекомендацій з удосконалення управління прибутком у системі фінансового менеджменту підприємства на основі побудови взаємозв'язку функцій і підсистем фінансового менеджменту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Функціонування будь-якого комерційного підприємства націлене на отримання прибутку. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт для досягнення певних фінансових результатів.

Метод управління прибутком підприємства – це спосіб впливу суб'єкта управління на об'єкт для досягнення певного результату. Теоретична основа методів управління вимагає глибокого і ретельного опрацювання, оскільки неправильне їх використання може призвести до серйозних негативних наслідків.

Існує декілька підходів до класифікації методів управління прибутком підприємства. До людини і колективу організації, у свою чергу, має сенс застосовувати тільки такі засоби впливу, що зачіпають їхні інтереси, тому заслуговує увагу класифікація за змістом впливу: економічне, організаційно-розподільче, соціально-психологічне.

Аналіз сукупності існуючих методів дозволяє згрупувати їх за такими видами (рис.1).

Розглянемо методи управління прибутком підприємства більш детально:

1. Економічні методи управління прибутком підприємства – система заходів, що впливає на виробництво не прямо, а опосередковано, за допомогою економічних стимулів і важелів, і орієнтує діяльність підприємства і його працівників у потрібному для суспільства напрямку. Між економічними інтересами підприємства, держави і колективу існують об'єктивні протиріччя.

Проблема поєднання цих інтересів відноситься до числа найскладніших. Вона

включає рішення цілого ряду завдань, між фондами розподілу і споживання, фондами наприклад, встановлення в кожен конкретний заробітної плати, заохочувальними фондами період найбільш раціональних співвідношень інше.

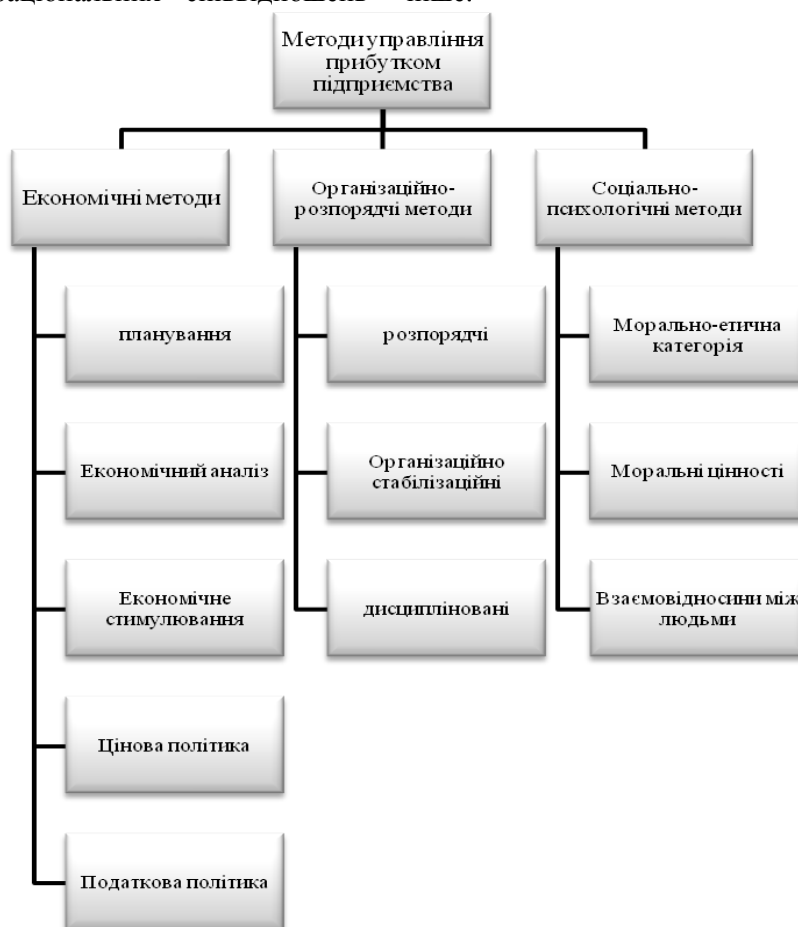


Рис.1 Методи управління прибутком підприємства

Система економічних методів управління прибутком підприємства використовує всі важелі господарювання: планування, економічний аналіз, економічне стимулювання, цінову політику, податки та ін. Використання цих важелів має бути комплексним і системним (охоплювати весь об'єкт управління) [5].

Одним з інструментів управління прибутком виступає планування.

Плануванням є процес розробки та прийняття цільових установок кількісного і якісного характеру і визначення шляхів найефективнішого їх досягнення. Результатом планування є план або сукупність (система) планів. Мета планування полягає у своєчасному виявленні засобів і альтернатив, які знижували б ризик прийняття помилкових рішень.

Економічний аналіз являє собою систематизовану сукупність аналітичних процедур, що мають на меті отримання

висновків і рекомендацій економічного характеру відносно деякого об'єкта.

Економічне стимулювання система заходів, що використовує матеріальні засоби з метою спонукання учасників виробництва працювати для створення суспільного продукту. Характер, форми і методи економічне стимулювання залежать від виробничих відносин суспільства.

Ціноутворення – невід'ємна частина політики держави. Основна мета цінової політики – підтримка паритетних відносин між галузями господарського комплексу, створення умов для підвищення прибутковості виробництва, збільшення обсягів продукції, а також захист вітчизняних товаровиробників від імпортованих за демпінговими цінами товарів.

Податкова політика – основний інструмент держави, що забезпечує, з одного боку, існування його самого, з іншого – регулювання економіки суспільства в цілому. Податки зачіпають і проблему національної

безпеки країни, оскільки недоскональна податкова політика може за порівняно короткий термін часу паралізувати реально діючу економіку [2].

Поряд з цільовими регуляторами важлива складова економічних методів управління прибутком підприємства – вдосконалення фінансово-кредитного механізму. Поки не вдається повною мірою використовувати систему банківського кредитування. Один з найбільш складних питань – довгострокове кредитування на оновлення основних фондів і в першу чергу закупівлю нової техніки, машин і устаткування. У той же час довгострокове кредитування – основний чинник, що забезпечує розвиток і конкурентоспроможність підприємства. Можуть бути більш широко використані такі види кредитування, як заставні операції, ф'ючерсні угоди, лізинг та інше.

2. Організаційно-розпорядчі методи управління прибутком підприємства засновані на правах і відповідальності людей на всіх рівнях ведення бізнесу. Припускають використання керівником влади, відповідальність підлеглих.

Організаційно-розпорядчі методи включають прийоми і способи впливу суб'єкта управління на його об'єкт за допомогою сили й авторитету влади – законів, указів, наказів, постанов, розпоряджень, інструкцій і інше. Вони встановлюють обов'язки, права, відповідальність кожного керівника і підлеглого, а також кожної ланки і рівня управління. Ці методи забезпечують персональну відповідальність працівників апарату управління за виконання указівок вищих органів влади.

Організаційно-розпорядчі методи – це в основному прямий директивний вплив органів влади на керовані системи, внаслідок чого їх часто називають адміністративними. Проте можливої непрямий вплив в рамках цих методів – у вигляді рекомендацій, пропозицій, рад.

Основними важелями впливу, що відносяться до організаційно-розпорядчих методів є регламенти, директивні вимоги, норми, відповідальність і повноваження, інструкції, накази, розпорядження та інше.

Існують наступні групи організаційно-розпорядчих методів:

- 1) розпорядчі;
- 2) організаційно-стабілізуючі;

3) дисциплінарні.

Розпорядчі та дисциплінарні методи управління завжди діють спільно з організаційно-стабілізуючими, забезпечуючи при цьому стабільне регламентування, нормування та інструментування.

При цьому всі організаційно-розпорядчі методи управління повинні застосовуватися в комплексі, сприяючи організаційній стабілізації системи.

3. Соціально-психологічні методи управління прибутком підприємства засновані на формуванні та розвитку громадської думки щодо моральних цінностей – добра і зла, моральних засад у суспільстві, ставлення до особистості т.д.

Об'єктами управління за допомогою соціально-психологічних методів є:

- особистісні характеристики працівників, а також їх психологічні та психофізіологічні особливості;
- способи організації праці робочих місць;
- система добору, розстановки, підготовки і перепідготовки кадрів;
- інформаційне забезпечення і його використання;
- система стимулювання працівників;
- морально-психологічний клімат у колективі;
- соціально-побутові умови працівників;
- інфраструктура регіону [3].

Використання соціально-психологічних методів передбачає оцінку соціально-психологічного мікроклімату в колективі його роль у формуванні окремих працівників. Вона здійснюється з використанням психологічних тестів, спостережень, анкетування і т.д.; розробку заходів щодо розвитку соціально-психологічних відносин у колективі до необхідного рівня за допомогою навчання, психологічних тренінгів; навчання керівників з оволодіння соціально-психологічними методами управління колективом, підготовку колективу до прийому соціально-психологічних методів впливу з боку керівників.

Методи управління прибутком підприємства можна вибирати. Практика показує, що найвищий ефект досягається у випадку, якщо застосовується система методів, в якій кожен метод доповнює і підсилює інший [6].

При виборі засобів впливу на конкретну людину враховують його індивідуальні особливості, мотивацію до праці, що для нього є цінним з матеріальних і духовних благ.

Вибір методів управління прибутком підприємства залежить:

- від мети бізнесу, форми власності та господарювання;
- від розміру підприємства, забезпечення його матеріальними та трудовими ресурсами;
- від рівня підготовки кадрів;
- кон'юнктури ринку;
- від політики держави щодо агробізнесу і т. д.

В умовах ринкової економіки величина прибутку залежить від багатьох факторів, основним з яких є співвідношення доходів і витрат. Разом з тим в діючих нормативних документах закладена можливість певного регулювання прибутку керівництвом підприємства [4].

Основними вимогами для забезпечення ефективного управління прибутком підприємства є:

1. Інтегрованість з загальною системою управління підприємством. Будь-яке рішення на підприємстві прямо або опосередковано впливає на величину прибутку, не залежно від того в якій сфері воно було прийняте.

2. Комплексний характер формування управлінських рішень. Всі управлінські рішення в області формування і використання прибутку найтіснішим чином взаємопов'язані і мають прямий або непрямий вплив на кінцеві результати управління прибутком. У ряді випадків цей вплив може носити суперечливий характер. Так, наприклад, здійснення високоприбуткових фінансових вкладень може викликати дефіцит фінансових ресурсів, що забезпечують виробничу діяльність, і як наслідок – істотно зменшити розмір операційного прибутку. Тому управління прибутком повинно розглядатися як комплексна система дій, що забезпечує розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких вносить свій внесок у результативність формування і використання прибутку по підприємству в цілому.

3. Висока динаміка управління. Не завжди, навіть найбільш ефективні управлінські рішення у сфері формування і використання прибутку, які розроблені та реалізовані на підприємстві в попередніх періодах, можуть бути повторно використані на наступних етапах його діяльності. І це пов'язано з високою динамікою факторів зовнішнього середовища на стадії переходу до ринкової економіки, і в першу чергу – зі зміною кон'юнктури товарної фінансової ринків. Крім того, змінюються в часі внутрішні умови функціонування підприємства особливо на етапах переходу до наступних стадій його життєвого циклу. Тому для системи управління прибутком необхідно мати високий динамізм, що повинен враховувати зміну факторів зовнішнього середовища, фінансового стану, форм організації та управління виробництвом, ресурсного потенціалу стану та інших параметрів функціонування підприємства.

4. Багатоваріантність підходів до розробки окремих управлінських рішень. Підготовка кожного управлінського рішення в сфері формування, розподілу і використання прибутку повинна враховувати альтернативні можливості дій, що означає при наявності багатьох альтернативних варіантів управлінських рішень їх вибір для реалізації повинен бути заснований на системі критеріїв, що у свою чергу визначають політику управління прибутком підприємства.

5. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства. Будь-які інші проекти управлінських рішень у поточному періоді повинні бути відхилені, якщо вони вступають у протиріччя з головною метою діяльності підприємства, стратегічними напрямками його розвитку, або підривають економічну базу формування високих розмірів прибутку та рентабельності майбутньому періоду [1].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, можна зробити висновок, що прибуток є головною рушійною силою ринкової економіки, основним спонукальним мотивом діяльності підприємця, що надає опосередкований вплив на добробут персоналу. Висока роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначають необхідність ефективного і безперервного управління нею.

Управління прибутком, має представляти управлінських рішень по всіх основних аспектах собою процес вироблення та прийняття її формування, розподілу і використання.

Список літератури

1. Бланк, І.А. Управління прибутком [Текст] / І.А. Бланк. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 765 с.
2. В.І. Блонська, О.І. Вужинська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – No 18.1. – С. 122–128.
3. Кузнецов Э.А., Столбуненко Н.Н. Экономика: Учебное пособие. – Х.: Одиссей, 2003. – 408 с.
4. Менеджмент [Електроний ресурс]/ література для студентів – [2006]. – Режим доступу: <http://libsib.ru/menedzhment/metodologicheskie-osnovi-menedzhmenta>
5. Производственный менеджмент: учебник для вузов/ под ред. С.Д. Ильенкова, А.В. Бандурин, Г.Я. Горбовцов и др. – М: Юнити – Дана, 2004. – 583 с.
6. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 460 с..

References

1. Blank, I.A. (2007), “Upravlinnja pributkom”, Nika-Centr, Kyiv, Ukraine.
2. Blons'ka V.I., Vuzhins'ka O.I. (2008), Naukovij visnik NLTU Ukraïny, vol. 18.1, pp. 122–128.
3. Kuznecov Je.A., Stolbunenko N.N. (2003), Jekonomika: Uchebnoe posobie, Odissej, Harkiv, Ukraine.
4. Menedzhment [Elektronij resurs] / literatura dlja studentiv – [2006]. available at: <http://libsib.ru/menedzhment/metodologicheskie-osnovi-menedzhmenta>
5. Il'enkova S.D., Bandurin A.V., Gorbovcov G. Ja. (2004) Proizvodstvennyj menedzhment: uchebnik dlja vuzov, Juniti – Dana, Moscow, Russia.
6. Podder'ogin A.M. (2001) Finansi pidpriemstv: Pidručnik, KNEU, Kyiv, Ukraine.